

Landareak

JAKOBA ERREKONDO

Irakurleak galdezka

Ixil asko Jakoba. Landareekin soinutan egoteko jardueran nauzu. Enborrak eta adarrak astindu, hostoak zapaldu edota esku artean kraska karrakatu, belarriondoak petaloz ferekatu... Bai eta haizea eta zuhaitzen arteko esamesa amaigabe eta entziklopedikoa irakurri: zuhaize. Batzuek musika paratzen omen diote zenbait landareri, emankorrako haziko direlakoan. Iruditzen zait landareak ere aspalditik hasi zaizkigula haien musikarekin gu entretenitzen eta bideratzen. Landareekin egiten dugun larru edo azal jotze horretan, noraino ahal du landareak? Arbola kokorra astintzea edota etxeko salako landare exotikoari hostoak igurztea edo abarrak tolestea... Maite al dute haiek, landareek? Guk bezain beste?

Alex Mendizabal (Erroma, Italia).

Alex, fereka bat belarriondotik...

Landareekin soinutan bada ere, egoteko jarduerak zailak zaizkidak. Landareekin soinutan ari hadi.

Zuhaitz eta haize. Zu haize. Gauza bera ez al dituk bada? Ez al dituk zuhaitzek adarrak mugituz haizea sortzen? Ez al dituk zuhaitzek haizetik bazkatu eta lurpeko, benetako zuhaitza elikatzen?

Landareekin larrua jotzeko kontuari helduz: guk bezain beste maitatzen ote duten galderak berak min ematen zidak. Haiena bai maitasuna. Gurea? Gurea, larru berri bat jotze hutsaz ezereztan diagu, hiltzaile bihurtzeraino. Landareen maitasuna ez zegok larruan, ez duk azalekoa. Begiratu eta begiak itxi, usaindu eta aditu, darion musika entzun, urrutitik ukitu eta batez ere jan. Azala, zortena, begia, hostoa, lorea, fruitua, hazia... jan. Haren onena hire hoberena izango duk. Orduan zainduko hatzaio. Itsu motzetik ireki, goitik behera ireki hadi landareari.

Orain hostoz jantziko duk, azalak eguzkitik babesteko; hi ere soineko horren pean jarri. Loratu eta fruitutuko duk; hik ken eta jan, loretik hobe, alde ederrekoak...

Udazkenean, hostoak lurrera jolasera bidali eta biluzten duk; hik gauza bera egin.

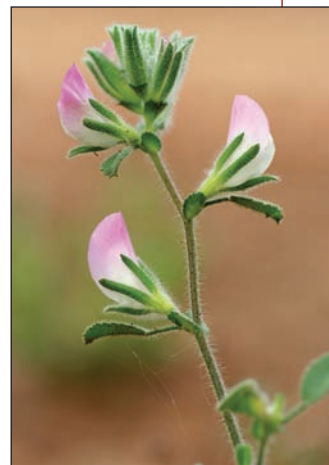
Idazle batek Jean-Jacques Rousseuren landareei buruzko idatziak irakurtzeko aholkatu zidaan. Suitzar ilustratuak idatzi zian: landareen jakintzak "arimaren bekatuak garbitzen ditu" eta "pasioen gar iskanbilatsuei aurre egiten die". Orri honetako neureak irakurtzeko ohitura baldin baduk, honez gero badakik: nik arimaren eta gorputzaren bekatuak eta pasioen garren zalapartak atsegin dizkiat. Landareak maitatzeko ezagutzen dudana era onena duk.

Bukatzeko, ilustratuak ahaztu eta landareen musika nahi baduk tori bi, nafarrak biak: Josetxo Azkonaren *Arbola naiz, eta zuhaitza* eta Ander Olaizolaren *Baso baten egunerokoa* liburuak hor zeuzkaugu, gu bezalakoekin zain... Ez zegok horrelako Rousseurik!

Alex, ondoloin eta bizi. Pott.

Azkarate senatore

MADAGASKARREN ez, baina Afrikara begira bai, Cadiz aldean, han ez beste inon, *Ononis azcaratei* landarea bizi da. Euskal abizen hori, landareak izendatzeko era xeble baten ondorio da. *Ononis* generokoak dira, babatarretakoak, itxiokorria *Ononis spinosa* eta antxiliparra edo txingiliparra *Ononis fruticosa*. Abizeneko *azcaratei* Justino Azkarate zenaren omenezkoa da. Nafarroako Izu eta Aibarko jatorriko Madrilgo familia bateko seme, Espainian zer esana eman zuen XX. mendean. Errepublikako ministro izatetik, erregeak bere nahierara senatari izendatu eta gaur egun azalutsezko "liberal" izenpean bere muturreko eskuina ezkutatzaren dutenen arterako bidea gozo-gozo egin zuen, besteak beste. Eskuin-zabal, Fundación para la Ecología y la Protección del Medio Ambiente-ko sortzaile eta lehendakari ere izan zen. Honek Andaluziako landaredia ikertzeko eginiko ahaleginaren saria omen da, han ez beste inon bizi den landare honi jarria zaio abizen euskaldun hori. Lardizabala, Etxeberria... baditugu euskaldunak landaretan, xeblea izan daiteke baina abizenak dioena eta landarea beste upeleko sagardoa izatea. Adibidez, gaurko Cadizeko hau azkara-teetako, haitz garaietako ateetako al da?

Ononis azcaratei. Cadizen, Espainian, baizik ez dago euskal deiturako landare hau.

RAFAEL SÁNCHEZ CARRIÓN

Bolaleku S.A.T.
Konpost planta

Bi•lurra
Compost ongarri organikoa

LORE•LURRA
Sustrato unibertsala

Lur begetal ongarritua, ereindakoa, estaltzekoa,
Idor apaingarriak, trabesak.

Bakio bidea, 13 (Emerando)
Tlf.: 94 674 33 55
677 42 64 00
www.bolaleku.com

48100 Mungia
Bizkaia